

Оксана ФЕДИШИН

старший викладач

кафедри мовної підготовки

(Львівський державний університет внутрішніх справ)

СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ У ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті розглянуто сучасні виклики та перспективи навчання іноземних мов у закладах вищої освіти України. Виокремлено ключові проблеми, що впливають на ефективність навчального процесу: низький рівень мотивації студентів, відсутність природного мовного середовища, різнорівневість груп, обмежене використання інформаційно-комунікаційних технологій та недостатній зв'язок мовної підготовки з фаховими дисциплінами. Проаналізовано наукові підходи та дослідження українських і зарубіжних учених, визначено переваги та недоліки сучасних методик викладання іноземних мов. У статті обґрунтовано доцільність застосування комунікативного, компетентнісного, інтерактивного, проєктного та змішаного навчання. Запропоновано шляхи підвищення якості іншомовної освіти у вищій школі шляхом впровадження мультимедійних платформ, мобільних додатків та автентичних ресурсів, створення умов для мовної практики й формування у студентів стійкої мотивації до вивчення іноземних мов.

Ключові слова: іноземна мова, вища освіта, студенти, методика, комунікація, цифрові технології, компетентність, інтерактивне навчання

Abstract. The article explores the current challenges and prospects of foreign language teaching in higher education institutions of Ukraine. The main obstacles to effective language learning are identified: low student motivation, lack of a natural language environment, mixed-level groups, limited use of information and communication technologies, and insufficient integration of language training with

professional disciplines. The paper analyzes the works of Ukrainian and foreign scholars and outlines the strengths and weaknesses of modern teaching approaches. The author emphasizes the importance of communicative, competency-based, interactive, project-based, and blended learning methods. Practical recommendations are given for improving the quality of foreign language education through the implementation of multimedia platforms, mobile applications, and authentic resources, as well as the creation of conditions for regular language practice and the formation of sustainable motivation among students.

Key words: *foreign language, higher education, students, methodology, communication, digital technologies, competence, interactive learning.*

Постановка проблеми. У ХХІ столітті знання іноземних мов стає обов'язковою складовою професійної компетентності фахівця будь-якої сфери. Участь України в міжнародних освітніх і наукових проєктах, активізація академічної мобільності та інтеграція у глобальний ринок праці зумовлюють необхідність удосконалення системи іншомовної підготовки у закладах вищої освіти. Водночас існує низка труднощів: студенти часто не мають внутрішньої мотивації до оволодіння мовою, викладачі змушені працювати з неоднорідними групами, а доступ до автентичних ресурсів і мовного середовища залишається обмеженим [1, с.45]. Також недостатньо використовуються сучасні цифрові інструменти, які здатні значно підвищити ефективність навчання.

Аналіз останніх досліджень. Дослідження проблем викладання іноземних мов має багату історію. Українські науковці (О. Бігич, Н. Бориско, С. Ніколаєва) відзначають важливість комунікативно-орієнтованого підходу, що формує у студентів практичні навички спілкування. Праці Г. Китайгородської акцентують увагу на інтенсивному навчанні, яке передбачає занурення студентів у мовне середовище через рольові ігри, дискусії та колективні форми роботи. Серед зарубіжних дослідників значний внесок зробили Г. Браун і Дж. Річардс, які підкреслюють роль інтерактивних методів і необхідність переходу від викладачоцентричної моделі до студентоцентричної. Д. Хаймс увів поняття

«комунікативна компетентність», яке стало ключовим у сучасній методиці викладання мов. В останні роки велика увага приділяється використанню інформаційно-комунікаційних технологій. Роботи С. Дьюара та М. Уоршоу розкривають потенціал електронного навчання й онлайн-курсів, які дозволяють студентам навчатися у зручному темпі [2, с.117]. В українському контексті дослідники наголошують на перспективності поєднання традиційних методів із цифровими платформами (Moodle, Zoom, Google Classroom).

Метою статті є визначення актуальних проблем навчання іноземних мов у закладах вищої освіти та аналіз перспективних шляхів їх вирішення з використанням сучасних методичних підходів і цифрових технологій.

Виклад основного матеріалу. 1. Мотивація студентів. Мотивація є провідним чинником успішного навчання. Якщо студент розуміє практичну цінність іноземної мови, його активність у навчанні значно зростає. Для підвищення мотивації ефективним є застосування проєктної роботи: створення презентацій, дослідження професійної літератури, підготовка спільних проєктів іноземною мовою [3].

2. Проблема мовного середовища. Відсутність можливості регулярного використання іноземної мови є серйозним бар'єром. Викладачі створюють «штучне середовище» через розмовні клуби, дебати, театралізовані сценки, листування з носіями мови. Перспективним напрямом є використання програм обміну, участь у міжнародних літніх школах, онлайн-зустрічах із закордонними студентами[4, с.71].

3. Різномірні групи. Студенти приходять до вишу з різною мовною підготовкою. Одні мають базові знання, інші володіють мовою на високому рівні. Це потребує застосування диференційованого підходу. Викладач може пропонувати завдання різної складності, використовувати адаптивні тести та платформи, які автоматично підлаштовуються під рівень знань (Duolingo, LingQ) [5, с.145].

4. Інформаційно-комунікаційні технології. Використання ІКТ є одним із найбільш перспективних напрямів. Мультимедійні матеріали, інтерактивні

завдання, онлайн-тести та відеоконференції сприяють підвищенню ефективності навчання. Особливої популярності набувають мобільні застосунки, що дозволяють студентам практикувати мову у будь-який зручний час. Крім того, цифрові технології сприяють розвитку автономного навчання, формують у студентів навички самоконтролю та самооцінки [6, с.49].

5. Інтеграція з професійною підготовкою. Вивчення іноземних мов у вищій школі не повинно бути відірваним від майбутньої професійної діяльності студентів. Наприклад, студенти технічних спеціальностей мають працювати з іноземною термінологією, читати професійну літературу, брати участь у міжнародних конференціях. Такий підхід формує професійно орієнтовану компетентність і робить навчання більш осмисленим [7, с.198].

6. Перспективи розвитку. Майбутнє навчання іноземних мов у вищій школі пов'язане з поєднанням аудиторних занять і дистанційного навчання (blended learning). Це дозволяє поєднати переваги живого спілкування з гнучкістю онлайн-ресурсів. Перспективним є і масове відкрите онлайн-навчання (MOOC), яке забезпечує доступ до курсів провідних університетів світу [8, с.67].

Висновки. Сучасні умови висувають перед системою вищої освіти нові вимоги щодо навчання іноземних мов. Основними проблемами залишаються недостатня мотивація студентів, обмежені можливості для практики, різнорівневість груп і недостатнє використання ІКТ. Разом із тим, існує низка перспективних шляхів вирішення цих проблем: впровадження комунікативного та компетентнісного підходів, активне використання проєктної діяльності, створення умов для практичного застосування мови, широке залучення цифрових ресурсів і мобільних застосунків. Особливе значення має інтеграція іншомовної підготовки з фаховими дисциплінами та міжнародними освітніми проєктами. Таким чином, навчання іноземних мов у вищій школі має розвиватися в напрямі інноваційності, практичної спрямованості та орієнтації на особистісні потреби студентів. Це дозволить підготувати